

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nauka.com.ua | № 12, 2021 | 30.12.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.12.80](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.12.80)

УДК: 658.15:330.341.1

В. Л. Акуленко,

*к. е. н., професор, професор кафедри економіки та управління,
Шосткинський інститут Сумського державного університету
ORCID ID: 0000-0002-8203-2780*

О. О. Захаркін,

*д. е. н., професор, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва,
Сумський державний університет
ORCID ID: 0000-0001-9317-252X*

К. А. Дарченко,

*студентка, Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Сумського державного університету
ORCID ID: 0000-0001-9852-6104*

А. В. Василенко,

*студентка, Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Сумського державного університету
ORCID ID: 0000-0003-1489-0430*

ФОРМУВАННЯ ВАРТІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ COVID-19

V. Akulenko

*PhD in Economics, Professor, Professor of the Department of Economics and Management,
Shostka Institute of Sumy State University*

O. Zakharkin

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Associate Professor of the Department of Financial
Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University*

K. Darchenko

*Student, Educational and Scientific Institute of Business,
Economics and Management of Sumy State University*

M. Vasylenko

*Student, Educational and Scientific Institute of Business,
Economics and Management of Sumy State University*

ORCID ID: 0000-0003-1489-0430

FORMATION OF VALUE INDICATORS OF INNOVATIVE ENTERPRISES TAKING INTO ACCOUNT THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC

Метою статті є дослідження вартісних показників інноваційних підприємств, що формуються в умовах нестабільного ринкового середовища та впливу пандемії Covid-19. Узагальнено статистичні дані щодо інноваційної діяльності українських підприємств за останні 20 років та визначено, що частка інноваційно активних підприємств залишається

на досить низькому рівні, що призводить до зменшення обсягів інноваційної продукції. За допомогою інструментів Google Analytics та програмного забезпечення VosViewer було проведено бібліометричний аналіз для визначення основних трендів розвитку теорії вартісно-орієнтованого управління у взаємозв'язку з принципами інноваційного підприємництва. Проаналізовано вартісні показники найбільших інноваційних компаній світу за рейтингом, який щорічно проводиться кількома світовими інформаційно-рейтинговими агентствами. Визначено основні фактори, що визначають успіх цих компаній в умовах пандемії Covid-19. На основі даних отриманих за результатами біржових торгів розраховано показники ринкової прибутковості та ризику провідних інноваційних компаній (Apple, Microsoft, Pfizer, Facebook, Moderna, Sony, Tesla) та визначено динаміку їх змін під час Covid-19.

The aim of the work is to study the cost indicators of innovative enterprises that are formed in an unstable market environment and the impact of the Covid-19 pandemic. Innovative entrepreneurship is considered as a source of implementation of the latest advances in science, advanced ideas, methods, technologies, which is ultimately a key factor in increasing the value of the enterprise in line with the modern concept of cost-oriented management. Statistics on the innovation activity of Ukrainian enterprises for the last 20 years are summarized and it is determined that the share of innovation-active enterprises remains at a fairly low level, which leads to a decrease in the volume of innovative products. The systematization of scientific approaches to defining the essence and content of the concepts of "innovative entrepreneurship" and "innovative enterprise" contained in domestic and foreign literature, which determined that the innovative enterprise is considered as the main element of the innovative entrepreneurship system. Using Google Analytics tools and VosViewer software, a bibliometric analysis was conducted to identify the main trends in the theory of cost-oriented management in relation to the principles of innovative entrepreneurship. The mechanism of influence of innovative activity of the enterprise on its cost through use of resource potential is investigated. The cost indicators of the largest innovative companies in the world are analyzed, according to the rating which is carried out annually by several world information and rating agencies. The main factors that determine the success of these companies in the context of the Covid-19 pandemic have been identified. Based on the data obtained from stock exchanges, the indicators of market profitability and risk of leading innovative companies (Apple, Microsoft, Pfizer, Facebook, Moderna, Sony, Tesla) were calculated and the dynamics of their changes during Covid-19 was determined. The analysis showed that most of the world's innovation leaders, despite the Covid-19 pandemic, have significantly increased their value and strengthened their market position.

Ключові слова: інноваційні підприємства; вартісно-орієнтоване управління; Covid-19; рейтинг інноваційних підприємств; фінансові ресурси.

Keywords: innovative enterprises; value-based management; Covid-19; rating of innovative enterprises; financial resources.

Постановка проблеми. Сучасні наукові дослідження та практика підприємницької діяльності засвідчують, що однією з передумов, що дозволяють досягти зазначених цілей розвитку підприємства та максимально задіяти його потенціал, є впровадження інновацій. Саме інноваційне підприємництво є джерелом впровадження останніх досягнень науки, передових ідей, методів, технологій, що в підсумку є ключовим фактором зростання вартісних показників підприємства, адже згідно сучасних теорій фінансового менеджменту вартісно-орієнтоване управління є необхідною передумовою його сталого розвитку та успішного позиціонування в ринковому конкурентному середовищі. Інноваційна активність підприємства формує не лише його корпоративну вартість, а й безпосередньо впливає на суспільну цінність, що дає можливість диференціювати цільові орієнтири та механізми формування вартості для внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів підприємства. Разом з тим інноваційне підприємництво нерозривно пов'язане з появою додаткових ризиків, що виникають через його високий рівень невизначеності та непередбачуваності, що в свою чергу має бути враховано менеджментом підприємства при формуванні стратегічних планів та прогнозів

розвитку та оцінюванні поточної та майбутньої його вартості, що особливо актуально в умовах пандемії Covid-19.

На рисунку 1 узагальнено статистичні дані щодо інноваційної активності українських підприємств у 2000-2020 рр. Як видно з рисунку питома вага інноваційно-активних підприємств залишається на доволі низькому рівні, що відповідно призводить до зменшення обсягів інноваційної продукції.

Рис. 1. Відносні показники інноваційної активності українських підприємств
Джерело [1]

Динаміка обсягів інноваційних витрат підприємств та їх структура у 2020 році наведена на рисунку 2.

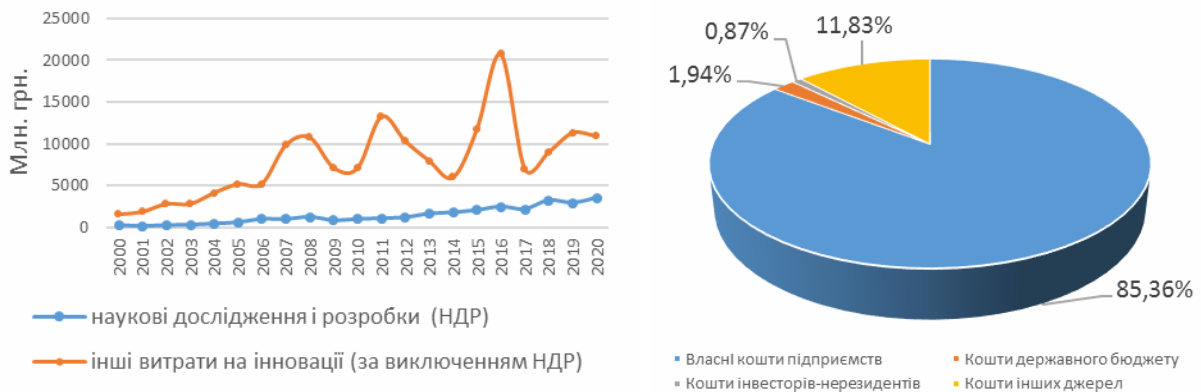

Рисунок 2. Обсяги інноваційних витрат
Джерело [1]

Можна зазначити, що обсяги інноваційних витрат мають нестабільний характер та нестійку тенденцію до збільшення. В якості джерел фінансування інновацій переважно використовуються власні кошти підприємств, бюджетне та інше альтернативне фінансування використовується набагато рідше.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

На сьогодні в українській та зарубіжній науковій теорії та практиці питання інноваційного підприємництва розглянуті доволі глибоко та різнобічно. Самі поняття інноваційного підприємництва та інноваційного підприємства розглядаються в роботах багатьох авторів, узагальнення поглядів деяких з них зведено в табл. 1. Слід зазначити, що проведений аналіз показав наявність значно більшої кількості публікацій щодо тематики саме інноваційного підприємництва, в більшості з яких інноваційне підприємство розглядається як основний елемент системи інноваційного підприємництва.

Таблиця 1.
Підходи до визначення сутності та змісту понять «інноваційне підприємництво»
та «інноваційне підприємство»

Автор	Авторське трактування
<i>Категорія «Інноваційне підприємництво»</i>	
Павлюк Л.В. [2]	Інноваційне підприємництво – господарська діяльність, що передбачає випуск нової продукції або надання послуг, яка супроводжується використанням нової техніки та технології, новітніх методів організації праці і направлена на пошук та задоволення як усвідомлених, так і неусвідомлених потреб споживачів та отримання економічної цінності, фінансового результату чи соціального ефекту.
Мельникова О.А. [3]	Під інноваційним підприємництвом можна розуміти пошук, створення та впровадження у практику техніко-технологічних й організаційних нововведень на підприємствах, що відповідає основним концептуальним положенням інноваційної моделі підприємництва та є інструментом конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання.
Гавриш О. М., Пильнова В. П., Пісковець О. В. [4]	Підприємницька діяльність, яка спрямована на створення нових продуктів, технологій та послуг і супроводжується формуванням відповідних методів організації й управління
<i>Категорія «Інноваційне підприємство»</i>	
Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV [5]	Інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) - підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг.
Нежиборець В. [6]	Не всяке підприємництво є інноваційним, а лише те, котре дозволяє перетворити підприємницький дохід у результаті створення виробництва, використання чи дифузії інноваційного продукту. До суб'єктів інноваційного підприємництва належать підприємства й організації, що здійснюють інноваційну діяльність.

[узагальнено авторами]

Сучасні теорії фінансового менеджменту розглядають інновації як один з основних факторів зростання вартості бізнесу в концепції вартісно-орієнтованого управління, фундаторами теорії якого є Т. Коупленд, Т. Колер і Дж. Муррін [7], які доводять, що інноваційно-активні підприємства в довгостроковій перспективі нарощують свої фінансово-економічні результати, продуктивність праці, зайнятість і, відповідно збільшують свою вартість. Р. Арнольд [8] виділяючи ключові елементи концепції управління вартістю зазначає що, кошти, які спрямовані на капітальні інвестиції пов'язані з інноваційними процесами: у розвиток продуктивних ліній, вкладені у стратегічні бізнес-одиниці та корпорацію загалом, мають створювати додаткову вартість для акціонерів. Серед сучасних науковців значний внесок у розвиток методології та практики вирішення зазначених проблем зробили: Т. Говорушко, Н. Обушна, Я. Ровний [9], В. Зянько [10], І. Новікова [11], О. Макарюк [12], Н. Самолук [13], Л. Федулова [14] та інші.

З метою дослідження основних трендів розвитку теорії вартісно-орієнтованого управління у взаємозв'язку з принципами інноваційного підприємництва було проведено бібліометричний аналіз із використанням інструментарію Google-аналітики та програмного забезпечення VosViewer. Аналіз пошукових запитів в мережі Інтернет за тематикою інноваційного підприємництва та вартістю бізнесу, проведений за допомогою програмного продукту Google Trends засвідчує наявність стабільного інтересу до даної тематики (рис. 3).

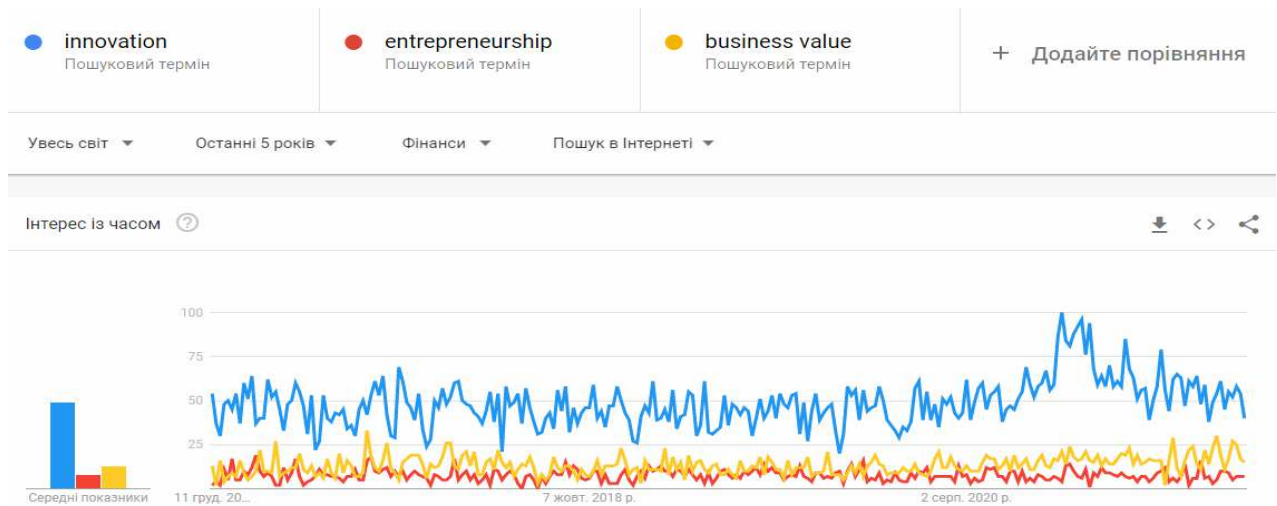

Рис. 3. Аналіз частоти пошукових запитів, пов'язаних із інноваційним підприємництвом
Джерело [авторська розробка]

Аналіз публікаційного інтересу до взаємозв'язків понять «business value» та «innovation activity» проведений з 2005 по 2021 рік за наукометричною базою даних Scopus, дозволив ідентифікувати 1085 робіт за даною тематикою. Після відбору релевантних предметних областей, ключових слів, а також англійських статей кількість документів скоротилась до 564 (рис. 4).

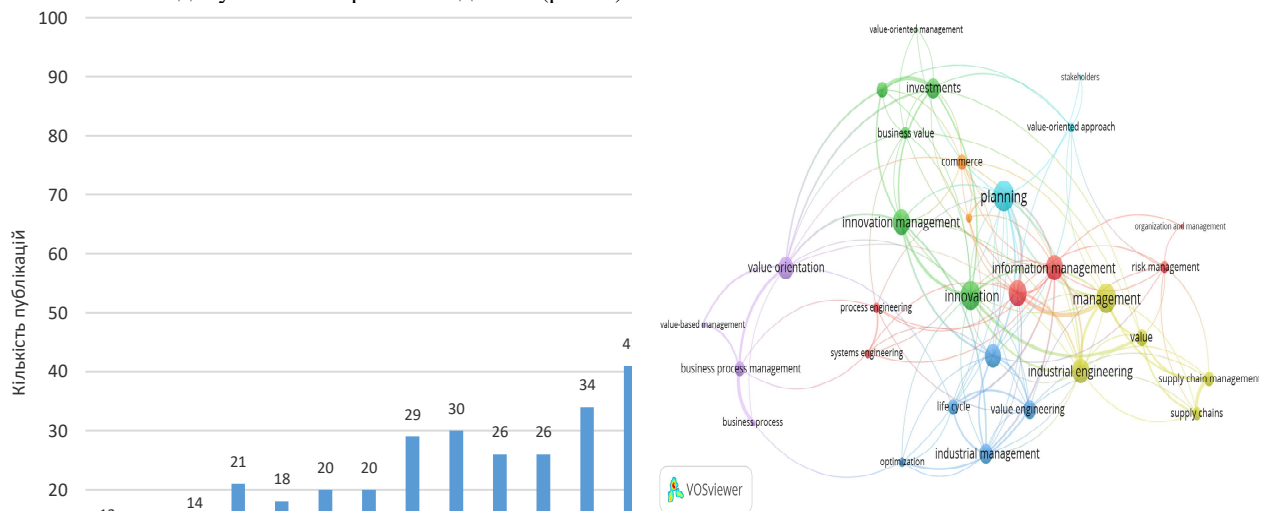

Рис. 4. Бібліометричний аналіз розвитку теорії вартісно-орієнтованого управління у взаємозв'язку з принципами інноваційного підприємництва
Джерело [авторська розробка]

Для визначення взаємозв'язків між ключовими термінами, що стосуються досліджуваної тематики у програмному забезпеченні VosViewer із 2663 ключових слів програмою відібрано 134 терміни, які мають кількість повторів до 5 слів, і сформовано 7 кластерів найбільш значимі з яких червоного, зеленого, фіолетового та жовтого кольору. Результати бібліометричного аналізу показують, що за останнє десятиріччя значна увага науковців була зосереджена на проблемах та пошуку та визначенні кількісних та якісних взаємозв'язків формування вартості підприємств під впливом інноваційних перетворень.

Мета статті – є дослідження вартісних показників інноваційних підприємств, що формуються в умовах нестабільного ринкового середовища та впливу пандемії Covid-19.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою визначення впливу інновацій на вартісні показники підприємства та наступного дослідження механізму реалізації даного впливу варто зупинитися на розгляді основних чинників формування вартості на підприємстві і визначенні місця інновацій серед них. Дослідження параметрів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, що впливають на його вартість, доцільно проводити, враховуючи їх певну систематизацію. Аналіз існуючих напрацювань демонструє наявність декількох підходів до систематизації факторів, що формують вартість підприємства [9, 11, 15]. Найбільш розповсюдженим та широкоживим підходом до систематизації таких факторів є їх поділ за рівнем або місцем виникнення. За цією ознакою фактори формування вартості розподіляються на внутрішні й зовнішні, або фактори мікро-, мезо- та макрорівня.

Розглядаючи інновації залежно від їх загальноприйнятої класифікації за предметним змістом (продуктові, технологічні, маркетингові, організаційно-управлінські) можна зазначити, що всі вони по різному впливають на вартість підприємства, причому механізм такого впливу проявляється через різні показники та характеристики. Для аналізу механізмів такого впливу доцільно використати ресурсний підхід, тобто дослідити як впливають інновації на вартість підприємства через використання кожного з видів його ресурсів. Так інновації технологічної спрямованості напряду сприяють збільшенню ефективності використання виробничих ресурсів, та опосередковано на результативність використання фінансових і трудових ресурсів. Інновації в сфері маркетингової діяльності навпаки напряду поліпшують ефективність використання фінансових ресурсів. Інновації, пов'язані із освоєнням нової продукції збільшують вартість через поліпшення використання виробничих та фінансових ресурсів (рис. 5).

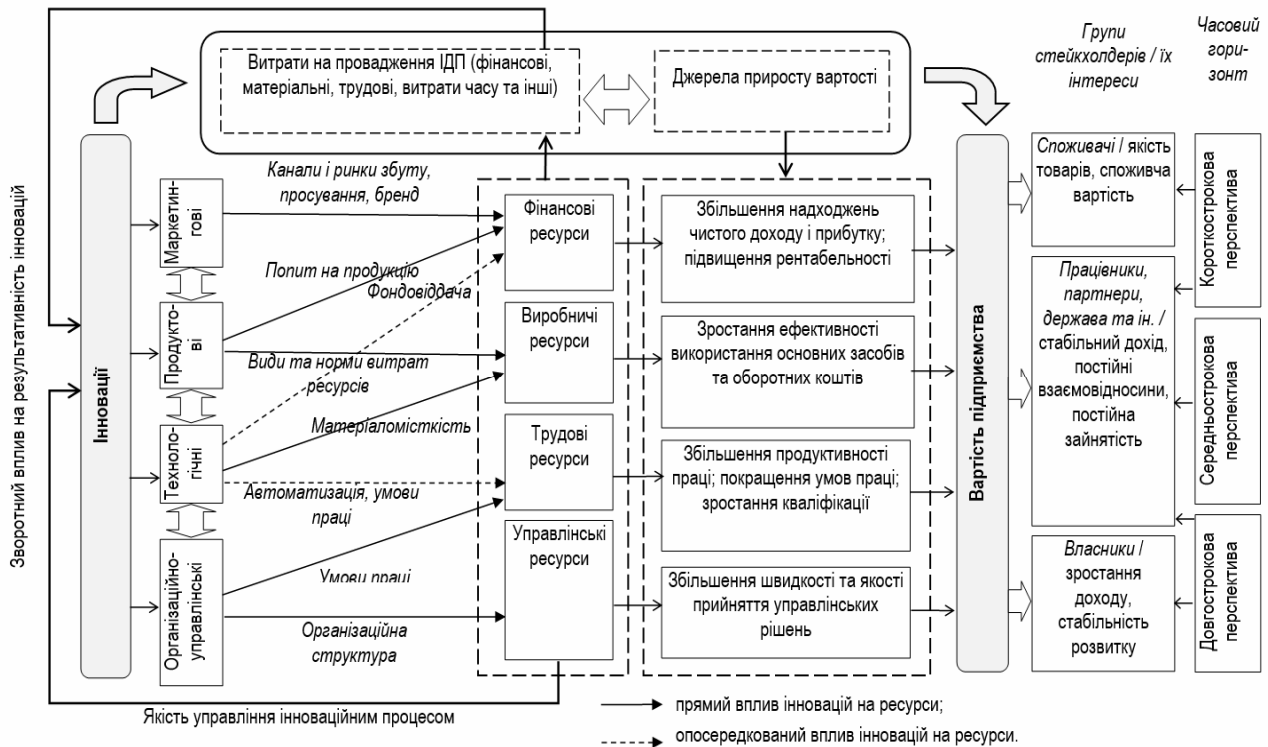

Рис. 5. Механізм впливу інноваційної діяльності підприємства на його вартість через використання ресурсного потенціалу
Джерело [15]

Слід зазначити, що саме продуктові та маркетингові інновації найбільше впливають напряду на фінансові результати діяльності підприємства і відповідно на його вартісні показники. Оновлення продуктового ряду або освоєння нових ринків дозволяє швидко визначити абсолютні та відносні результати від таких інновацій. Щодо технологічних інновацій, можна зазначити, що їх вплив на вартість підприємства є більш опосередкованим та проявляється у підвищенні продуктивності праці, поліпшенні умов праці, оптимізації виробничих процесів, що також призводить до поліпшення фінансових результатів, але такий прояв є не таким явним. Найбільш опосередкований вплив на вартість підприємства здійснюють організаційно-управлінські інновації, визначення впливу яких здійснюється, як правило, за допомогою якісних показників вартості.

Основними факторами, що визначають успіх інноваційної діяльності компаній, є формування інноваційної стратегії розвитку, системний пошук нових можливостей для розвитку бізнесу, формування інноваційної інфраструктури в компанії, розробка та впровадження системи управління інноваційними процесами, створення корпоративної культури, спрямованої на всіляку підтримку та розвиток інноваційних навичок у всіх функціональних підрозділах підприємства. Наявність системного підходу до формування інноваційного напряду розвитку компанії дозволить підвищити рівень їхньої економічної ефективності, зміцнити конкурентну позицію на ринку, підвищити стійкість функціонування.

Серед багатьох підприємств та компаній світу лише декільком вдається досягти необхідного результату та забезпечити високі вартісні показники, що демонструють їх успішне позиціонування на ринку. Виявлення та відповідне рейтингування таких компаній щорічно проводиться декількома світовими інформаційними та рейтинговими агентствами, серед яких найбільш авторитетними є дослідження консалтингової компанії Boston Consulting Group (BCG) (рисунк 6 [16]) та видання Fast Company [17]).

Rank: 1–10	Rank: 11–20	Rank: 21–30	Rank: 31–40	Rank: 41–50
1 Apple	11 Siemens	21 Toyota	31 Xiaomi	41 Inditex
2 Alphabet	12 LG	22 Salesforce	32 IKEA	42 Moderna
3 Amazon	13 Facebook	23 Walmart	33 Fast Retailing	43 Philips
4 Microsoft	14 Alibaba	24 Nike	34 Adidas	44 Disney
5 Tesla	15 Oracle	25 Lenovo	35 Merck & Co.	45 Mitsubishi
6 Samsung	16 Dell	26 Tencent	36 Novartis	46 Comcast
7 IBM	17 Cisco	27 Procter & Gamble	37 Ebay	47 GE
8 Huawei	18 Target	28 Coca-Cola	38 PepsiCo	48 Roche
9 Sony	19 HP	29 Abbott Labs	39 Hyundai	49 AstraZeneca
10 Pfizer	20 Johnson & Johnson	30 Bosch	40 SAP	50 Bayer

Рис. 6. Топ 50 інноваційних компаній світу за даними BCG

Джерело [16]

Опитування BCG, в якому взяли участь 1500 керівників у сфері інновацій, показало, що для більшості досвід Covid-19 підкреслив критичну важливість інновацій. Протягом 2020 року кількість компаній, що визначила інновації як один із найголовніших пріоритетів свого розвитку зросла на 10%, і тепер загалом такої стратегії притримуються 75% провідних компаній світу, що є максимальним показником за весь період досліджень. Третина з них вказує на це як на пріоритет номер один. Разом з тим BCG зазначає, що лише половина компаній, так званих «відданих інноваторів» реально інвестує кошти відповідно своїм пріоритетам.

На сьогодні більше 60% світових компаній планують збільшити інвестиції в інновації, причому третина з них значно. Особливо актуальним інновації є у галузях, що постраждали від пандемії (58% компаній у таких галузях, як подорожі, туризм, транспорт планують збільшити свої витрати на інновації, 18% з них значно збільшити). У галузях, які стикаються з меншими труднощами, таких як фармацевтика та програмне забезпечення 64% компаній планують значно збільшити свої інноваційні інвестиції на 20% [16].

Аналогічне дослідження Fast Company [17] дозволило включити до списку 50 найкращих інноваційних компаній компанії різного напрямку діяльності, від біотехнологічних фірм (Pfizer-BioNTech і Moderna), які створили перші мРНК-вакцини, до компаній будівельної сфери (Stablegold Hospitality), який здійснює будівництво сучасного високоякісного житла. Багато з цих компаній здійснюють свою інноваційну стратегію під впливом викликів, пов'язаних із Covid-19. Деякі з них у відповідь на Covid-19 започаткували бізнес-моделі, які зараз активно розвиваються. Наприклад Peloton і Zwift, спрямовують свою діяльність на домашній фітнес у нових умовах. Інші (SpaceX) реалізують більш глобальні проекти.

Здійснення підприємством інноваційної діяльності на сьогодні є фактором реалізації його конкурентних переваг не лише на товарному ринку, а і на ринку капіталу. Інноваційна активність для інвесторів є індикатором потенційної успішності підприємства та свідченням додаткової можливості збільшити свій капітал через успішне інвестування коштів. Підвищення рівня капіталізації підприємства та його вартості є основним результатом інноваційної діяльності, який найбільше цікавить потенційного інвестора.

Таким чином, для інноваційних підприємств доцільним є аналіз показників що визначають їх позицію на фондовому ринку та є ключовими для інвесторів при прийнятті рішень. Аналіз наукової літератури показав, що найбільш часто розраховується рівень капіталізації, курс акції, середньомісячна дохідність та ризик, β -коефіцієнт, тобто показник, що характеризує відносну ризиковість підприємства, порівняно з середньоринковим ризиком. В якості об'єкта дослідження доцільно взяти підприємства різних сфер діяльності, які потрапили до списків BCG та Fast Company, що підтверджує їх інноваційність. Це компанії Apple, Microsoft, Pfizer, Facebook, Moderna, Sony, Tesla. Для визначення курсів акцій інноваційних підприємств доцільно скористатися інформаційним порталом Investfunds [18].

В якості вхідних даних використовуються курс акцій цих підприємств на початок кожного місяця. Для об'єктивності розрахунків використовуються дані за останні майже 4 роки, тобто з 1 січня 2018 року. Наприклад, динаміка курсу акцій компанії Apple виглядає таким чином (рис. 7).

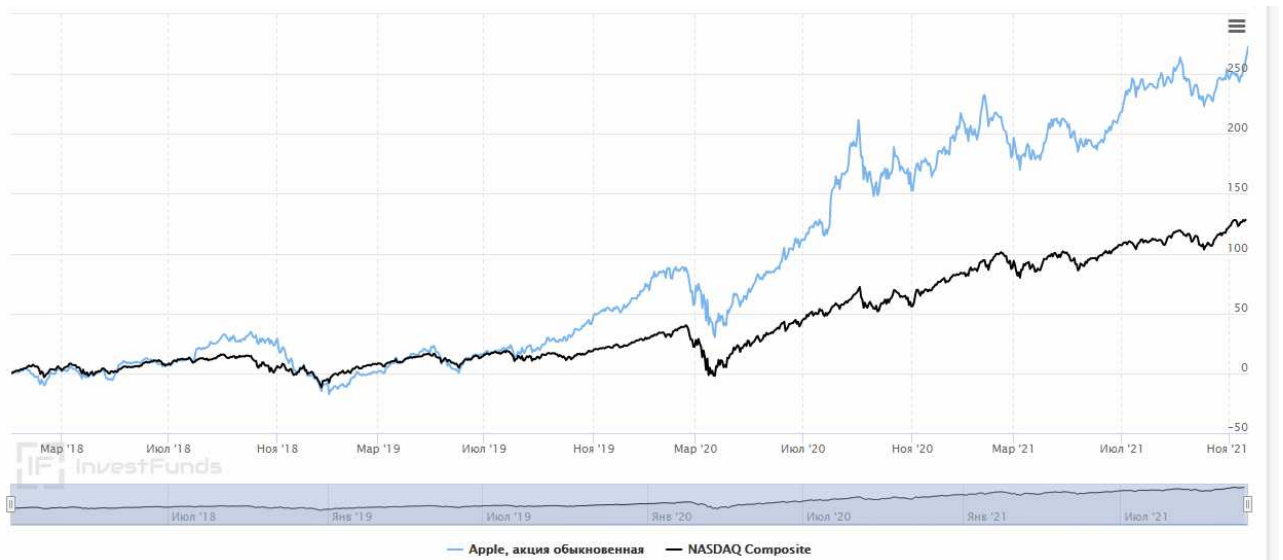

Рис. 7. Курс акцій компанії Apple в порівнянні з індексом NASDAQ Composite
Джерело [авторська розробка]

Розрахунок місячної дохідності акцій здійснювався із використанням традиційного підходу за допомогою формули :

$$r_i = \frac{(I_i - I_0)}{I_0} \times 100, \quad (1)$$

де r_i – місячна дохідність за i -й період;

I_i – значення курсу акцій (індексу) на початок місяця;

I_0 – значення курсу акцій (індексу) на початок попереднього місяця;

Розрахунок ризику акції проводився шляхом визначення загальноприйнятого показника стандартного відхилення (σ), що знаходиться через значення дисперсії дисперсії. Для цього використовуються формули:

$$\sigma_r^2 = \sum_{i=1}^n \frac{(r_i - \bar{r})^2}{n-1}, \quad \sigma = \sqrt{\sigma_r^2}, \quad (2)$$

де \bar{r} – середньомісячна дохідність за i -й період;

n – кількість спостережень у вибірці.

Результати розрахунків вартісних показників підприємства до пандемії на поточний момент зведено в таблицю 2.

Таблиця 2.
Показники ринкової дохідності та ризику провідних інноваційних компаній

Компанія	Капіталізація на 22.11.2021, млн USD	Курс акцій, USD (JPY)		Середньомісячна дохідність, %		Ризиковість, %		β-коефіцієнт	
		на 01.01.2020	на 01.11.2021	на 01.01.2020	на 01.11.2021	на 01.01.2020	на 01.11.2021	на 01.01.2020	на 01.11.2021
Apple	2 653 918	75,25	148,96	2,79	3,55	9,50	10,65	1,357	1,289
Microsoft	2 578 434	101,12	329,37	2,80	3,54	5,71	6,81	0,932	0,739
Pfizer	284 819	39,04	43,64	0,41	0,79	5,00	7,78	0,308	0,538
Facebook	823 130	209,88	329,98	1,04	2,65	9,68	11,11	1,390	1,197
Moderna	106 473	19,23	337,17	2,65	17,45	19,26	31,44	0,344	1,879
Sony	158 654	7420	13850	1,46	3,14	8,06	7,52	0,882	0,492
Tesla	1 125 706	86,05	1208,59	2,26	16,02	14,57	28,53	1,312	2,756
Середнє значення				1,92	6,73	10,25	14,83	–	–

[розраховано авторами]

Результати розрахунків, зведених до таблиці 2 демонструють, що для всіх інноваційних підприємств, які були проаналізовані характерним є зростання курсової вартості акцій в період пандемії. Причому таке

зростання значно відрізняється за темпами. Так, для фармацевтичної компанії Pfizer воно було зовсім незначним і становило всього 12%, а для інноваційної автомобільної компанії Tesla таке зростання становило 1305%. Показовим також є зростання дохідності, яка в середньому в місячному вимір збільшилась в 2,5 рази. На 45% зросла і ризиковість інвестиційних активів, що, в цілому, відповідає положенням ринкових теорій щодо взаємозалежності ризику та дохідності. Цікавим є поведінка під час пандемії β -коефіцієнта, тобто показника, що характеризує волатильність дохідності даного активу відносно ринкової дохідності. Для даного показника відсутня єдина тенденція зміни. Так для деяких компаній він знизився, для деяких суттєво збільшився, що говорить про різну реакцію інвестиційних активів на дію пандемічного та інших факторів.

Про успішність діяльності інноваційних підприємств під час пандемічної кризи і не тільки можна судити проаналізувавши інші вартісні показники. На прикладі компанії Apple (табл. 3, 4) можна побачити, що всі вони демонструють зростання протягом останніх років.

Таблиця 3.
Показники діяльності компанії Apple [19]

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Дохід на акцію, USD	9,98	9,74	10,88	13,29	13,98	15,64	21,69
Коефіцієнт P/E (ціна на кінець року, базова EPS)	12,44	13,56	16,73	18,95	18,41	34,28	26,17
Прибуток на акцію (базова EPS)	2,32	2,09	2,32	3,00	2,99	3,31	5,67
Дивідендна дохідність на кінець року, %	1,73	1,93	1,56	1,20	1,37	0,71	0,58
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	41,09	39,87	35,72	29,30	26,73	20,17	17,97
Коефіцієнт боргового навантаження	58,91	60,13	64,28	70,70	73,27	79,83	82,03

Показник P/E (price to earnings) ціна/прибуток дозволяє визначити недооцінені або переоцінені акцій компанії відносно її потенційного прибутку.

Таблиця 4.
Прибутковість компанії Apple [19]

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Дохід	231 283	214 226	228 572	265 809	259 968	274 150	365 817
Зміна доходу, %	26,22	-7,37	6,70	16,29	-2,20	5,46	33,44
Валовий прибуток	89 026	82 720	86 870	101 983	97 704	104 007	152 836
Зміна валового прибутку, %	25,94	-7,08	5,02	17,40	-4,20	6,45	46,95
Операційний прибуток	66 630	58 481	60 028	71 042	63 242	65 339	108 949
Зміна операційного прибутку, %	26,54	-12,23	2,65	18,35	-10,98	3,32	66,74
ЕВІТ	72 515	61 372	64 089	72 903	65 737	67 091	109 207
Зміна ЕВІТ, %	35,59	-15,37	4,43	13,75	-9,83	2,06	62,77
Прибуток після сплати податків	53 394	45 687	48 351	59 531	55 256	57 411	94 680
Зміна прибутку після сплати податків, %	35,14	-14,43	5,83	23,12	-7,18	3,90	64,92

Таким чином, з таблиць видно, що вартісні показники підприємств залежать від позиції, яку вони займають на фондовому ринку. В той же час, аналіз вартісних показників інноваційно-активних підприємств показує, що дохідність акціонерного капіталу у них залежить від цілей його дивідендної політики. Так, частина чистого прибутку може бути спрямована не на виплату дивідендів, а реінвестована на фінансування інноваційних проєктів, що дозволить в майбутньому збільшити вартісні показники та зміцнити позиції на ринку, що особливо актуально в умовах пандемії Covid-19.

Висновки. Підводячи підсумки проведеного дослідження, можна сказати, що інновації є одним з ключових факторів, що формують вартість підприємства, що підтверджується багатьма науковцями світу. Інноваційність підприємства відноситься до групи якісних характеристик, адже вплив інноваційної активності найбільше проявляється саме на поліпшенні таких якісних параметрів підприємства як технологічний рівень, конкурентоздатність продукції, обсяги реалізації тощо. В той же час потрібно відзначити багатоаспектність впливу інноваційної активності на вартість компанії, яка проявляється не лише у якісних, а й у кількісних характеристиках – збільшенні прибутку, економічної доданої вартості, рентабельності, ліквідності та інших відносних показників. Результати досліджень показують, що пандемія Covid-19 негативно не вплинула на вартісні показники провідних світових інноваційних компаній. Інноваційні лідери, такі як Apple, Microsoft, Facebook, Moderna, Sony, Tesla, навпаки, суттєво збільшили свою вартість та зміцнили ринкові позиції.

Список літератури.

1. Наука, технології та інновації. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Павлюк Л.В. Розвиток інноваційного підприємництва. *Економічний форум*. 2017. № 2. С. 129-132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_24.
3. Мельникова О.А. Передумови розвитку інноваційного підприємництва в Україні. *Economy of enterprise: theory and experience : collection of materials of the VII International Scientific and Practical Conference* (12 October 2018, Kyiv, Krakow, Praha, Nairobi) / Ministry of Education and Science of Ukraine, National Economic University named after Vadym Hetman [et al.]. – Krakow ; Nairobi (IDIA), 2018. – P. 46–49.
4. Гавриш О.М., Пильнова В.П., Пісковець О.В. Інноваційне підприємництво: сутність, значення та проблеми в сучасних умовах функціонування. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 109–113. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4819&i=18>.
5. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV зі змінами. Верховна рада України. Офіційний портал. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
6. Нежиборець В. Інноваційне підприємництво як складова економічного зростання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 1. С. 63-71.
7. Copeland, T. Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies / T. Copeland, T. Koller, J. Murrin. – 2nd ed. – John Wiley & Sons, 1995. – 576 p.– (Frontiers in Finance Series)
8. Value –based Management: Context and Application / eds. G. Arnold, M. Davies. – John Wiley & Sons, 2000. – 388 p
9. Говорушко Т.А., Обушна Н.І., Ровний Я.А. Формування системи факторів вартості підприємства. *Торгівля і ринок України : збірник наукових праць*. 2013. Вип. 4. С. 121-130.
10. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. Вінниця: «Універсум», 2008. 397 с.
11. Новикова І.В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Новикова Інна Володимирівна. Суми, 2013. 219 с.
12. Макарюк О.В. Управління вартістю бізнесу в контексті формування його безпеки і розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 3. С. 131–138.
13. Самолук Н.М. Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку в Україні. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2016. №1 (73). С. 135-142.
14. Федулова Л.І. Інноваційний вектор розвитку промисловості України. *Економіка України*. 2013. № 4. С. 15–23.
15. Захаркін, О.О. Вартісно-орієнтоване управління інноваційною діяльністю підприємств: методологічні засади, світовий та вітчизняний досвід: монографія. Суми: СумДУ, 2015. 400 с.
16. Overcoming the Innovation Readiness Gap. Most Innovative Companies 2021. Boston Consulting Group. Веб-сайт. URL: https://www.bcg.com/publications/2021/most-innovative-companies-overview?utm_source=ixbtcom
17. The World's Most Innovative Companies 2021. Fast Company & Inc. Веб-сайт. URL: <https://www.fastcompany.com/90603436/the-worlds-most-innovative-companies-2021>
18. Investfunds. Веб-сайт. URL: <https://investfunds.ru/stocks/?auto=2>
19. Macrotrends. Веб-сайт. URL: <https://www.macrotrends.net>.

References.

1. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2021), “Science, technology and innovation“, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm (Accessed 25 Nov 2021).
2. Pavliuk, L. (2017), “Problems of development of innovative entrepreneurship”, *Ekonomichnyy forum*, [Online], vol. 2, pp. 129-132, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2017_2_24 (Accessed 25 Nov 2021).
3. Melnikova, O. (2018), “Prerequisites for the development of innovative entrepreneurship in Ukraine”, *Economy of enterprise: theory and experience*, Collection of materials of the VII International Scientific and Practical Conference, Ministry of Education and Science of Ukraine, National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Krakow, Praha, Nairobi (IDIA), 12 October, pp. 46–49.
4. Havrysh, O., Pylnova, V. and Piskovets, O. (2020), “Innovative entrepreneurship: essence, meaning and problems in the modern conditions of functioning”, *Ekonomika ta derzhava*, [Online], vol. 12, pp. 109-113. available at: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4819&i=18> (Accessed 25 Nov 2021).
5. The official site of the Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine “About innovation activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (Accessed 25 Nov 2021).
6. Nezhbyorets, V. (2014), “Innovative entrepreneurship as a component of economic growth”, *Teoriya i praktyka intelektual'noyi vlasnosti*, vol. 1, pp. 63-71.
7. Copeland, T., Koller, T., and Murrin, J. (1995), *Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies*, 2nd ed, John Wiley & Sons, Chichester, UK.
8. Arnold, G., Davis, M. (Eds.). (2000), *Value-based Management: Context and Application*, John Wiley & Sons, Chichester, UK.
9. Hovorushko, T.A., Obushna, N.I., and Rovnyi, Ya.A. (2013), “The system forming factors of enterprise value”, *Torhivlia i rynek Ukrainy*, vol. 4, pp. 121-130.
10. Zian'ko, V.V. (2008), *Innovatsijne pidpriemnytstvo: sutnist', mekhanizmy i formy rozvytku* [Innovative entrepreneurship: the essence, mechanisms and forms of development], UNIVERSUM, Vynnytsia, Ukraine.

11. Novykova, I. (2013), "Value-oriented investment management of the enterprise", Abstract of Ph.D. dissertation, Economics and management of enterprises (by type of economic activity), Sumy State University, Sumy, Ukraine.
12. Makaryuk, O.V. (2011), "Business value management in the context of its security and development", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 131-138.
13. Samolyuk, N.M. (2016), "Innovative business: state and prospects of development in Ukraine", *Visnyk Natsional'noho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannya*, vol. 1 (73), pp. 135-142.
14. Fedulova, L.I. (2013), "The innovative vector of development of Ukraine's industry", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 4, pp. 15-23.
15. Zakharkin, O.O. (2015), *Vartisno-orientovane upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu pidpriemstv: metodolohichni zasady, svitovyi ta vitchyznianyi dosvid* [Value-based enterprise innovation management: methodological foundations, world and domestic experience], Sumy State University, Sumy, Ukraine.
16. Boston Consulting Group (2021), "Overcoming the Innovation Readiness Gap. Most Innovative Companies 2021", available at: https://www.bcg.com/publications/2021/most-innovative-companies-overview?utm_source=ixbtcom (Accessed 27 Nov 2021).
17. Fast Company & Inc. (2021). "The World's Most Innovative Companies 2021", available at: <https://www.fastcompany.com/90603436/the-worlds-most-innovative-companies-2021> (Accessed 27 Nov 2021).
18. Investfunds (2021), available at: <https://investfunds.ru/stocks/?auto=2> (Accessed 27 Nov 2021).
19. Macrotrends (2021), available at: <https://www.macrotrends.net> (Accessed 27 Nov 2021).

Стаття надійшла до редакції 11.12.2021 р.